

Referat af bestyrelsesmøde i Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

*Tirsdag den 8. oktober 2024, kl. 8-13, FVST stationsparken 31-33, Glostrup.
Mødelokale E041*

Deltagere: Axel Kornerup Hansen (formand), Cathrine Juel Bundgaard, Erwin Roggen, Lotte Martoft, Peter Bollen, Birgitte Kousholt, Tobias Wang (observatør), Tom Bengtsen, Louise Stab Bryndum, Sofie Reumert Biering-Sørensen (kl. 9-12), Rasmus Normann Nielsen (ref.)
Afbud: Terje Svingen

Danmarks 3R-Center:

1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Dagsorden godkendt.

2. Workshop om hjælp til virksomheder til at udvikle roadmap for udfasning af dyreforsøg

Arbejdsgruppen (Lotte Martoft, Cathrine Juel Bundgaard og Rasmus Normann Nielsen) informerede om, at man havde ændret tilgangen til arbejdet, så man nu anså workshoppen, som blot én arbejdsopgave ud af flere i arbejdet på at tilfredsstille Danmarks 3R-Centers nye mission relateret til dyrefri metoder (nuværende og fremtidige arbejdsopgaver bliver i øvrigt løbende lagt ind på hjemmesiden: <https://3rcenter.dk/om-3r-centeret/vision-mission-arbejdsopgaver-og-maal>).

I forbindelse med ovennævnte dagsordenpunkt præsenterede sekretariatet en idé til, hvordan Danmarks 3R-Center vha. en guide (ANFREES - ANimal FREE Science) på centerets hjemmeside kan bistå forsøgsdyrsbrugere og dyrevelfærdsorganer, når de skal undersøge, hvorvidt der eksisterer dyrefri metoder til at besvare et givent forskningsspørgsmål.

Bestyrelsen ytrede opbakning til, at sekretariatet forfølger idéen. Det besluttedes, at sekretariatet formulerer en projektbeskrivelse, som – sammen med en skitse af guiden – skal behandles på første bestyrelsesmøde i 2025 for at tage endelig stilling til, hvorvidt idéen kan føres ud i livet, idet udviklingen af guiden formentlig vil kræve yderligere ressourcer til Danmarks 3R-Center i form af ansættelsen af en sekretariatsmedarbejder

yderligere.

3. Orientering vedr. EMA's 3RsWP

Erwin fortalt kort om roadmap til udfasning af forsøgsdyr, som er udarbejdet af EMA med henblik på regulatorisk accept af de 3R'er inden for lægemiddeludvikling. Erwin havde ikke deltaget på det seneste møde herom, men er i gang med at indhente referat, som til orientering kan deles med resten af bestyrelsen.

4. EU-forskningsprogrammer af betydning på 3R-området

Erwin Roggen informerede om, at ONTOX gerne vil give en status på den del af projektet, som omhandler AI-assisteret risikovurdering på Danmarks 3R-Centers symposium 2025. Det kan i givet fald resultere i et økonomisk bidrag fra konsortiet til 3R-centeret.

(NB. The vision of the ONTOX consortium is to provide a functional and sustainable solution for advancing human risk assessment of chemicals without the use of animals in line with the principles of 21st century toxicity testing and next generation risk assessment).

5. The Human Exposome Project

Erwin orienterede om projektet, som handler om en omfattende kortlægning af de kemiske påvirkninger, som mennesker udsættes for - påvirkninger som fx kan føre til demenssygdom. Projektet er forankret hos professor på Johns Hopkins University, Baltimore, Thomas Hartung, som har haft møde med Forskningsministeriet for at præsentere projektet. Erwin Roggen er udpeget som projektleder, hvor næste skridt er at invitere en række danske forskere til at deltage og endvidere afsøge, om der kan opnås medfinansiering i Danmark.

6. Skal Danmarks 3R-Center deltage på Folkemødet i 2026?

Det besluttedes, at i det tilfælde, at Danmarks 3R-Center skal deltage på Folkemødet på Bornholm, så skal det foregå i samarbejde med Fødevarestyrelsen, Københavns Universitet eller Aarhus Universitet, idet arbejdet hermed vil være for stor en byrde at stå med alene.

Det besluttedes, at sekretariatet undersøger muligheden for deltagelse i regi af Fødevarestyrelsen, og Axel Kornerup Hansen og Birgitte Kousholt undersøger, om henholdsvis Københavns Universitet og Aarhus Universitet har planer om at deltage. Det blev også foreslået, at sekretariatet skal forhøre sig hos Lægemiddelindustriforeningen (LIF), som plejer at deltage.

Eventuel deltagelse på Folkemødet skal diskuteres på et fremtidigt bestyrelsesmøde.

7. 3R-årsrapport 2024

Danmarks 3R-Centers årsrapport indeholder altid et eksternt bidrag, hvorfor det diskuteredes, hvem der skal tilbydes muligheden for at bidrage til årsrapporten for 2024.

Der opnåedes enighed om kandidat, som sekretariat derfor kontakter.

8. 3R-prisen

Muligheden for at ændre praksis i forhold til Danmarks 3R-Centers 3R-pris diskuteredes.

Det bemærkedes, at 3R-prisen typisk er blevet tildelt personer med en lang og flot karriere med dertilhørende positiv indflydelse på forsøgsdyrs vilkår, hvorfor prisen derfor har haft karakter af en "ærespris".

Der var enighed i bestyrelsen om, at der fremadrettet skal tildeles en pris til personer med en enkeltstående publiceret projektorienteret bedrift på 3R-området, men - i de år det synes på sin plads – skal der også uddeles en "ærespris" til personer med en langvarig indsats med indflydelse på forsøgsdyrenes vilkår, som fortsat vil gå under navnet 3R-prisen.

Det besluttedes, at sekretariatet formulerer kriterierne til den nye 3R-pris. Til inspiration hertil sender Birgitte Kousholt og Cathrine Juel Bundgaard kriterierne for tildeling af 3R-prisen hos henholdsvis Aarhus Universitet og Novo Nordisk til sekretariatet.

Det besluttedes endvidere, at Axel Kornerup Hansen vil fortælle herom på årets symposium.

Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer:

9. Opsamling på NC-mødet i København

Axel Kornerup Hansen gav et kort referat af mødet, hvor repræsentanter fra syv af EU-landenes nationale udvalg var tilstede (Danmark, Holland, Tyskland, Norge, Sverige, Polen, Finland). Axel ytrede overordnet set tilfredshed med mødet.

Det besluttedes, at sekretariatet vil gennemgå deltagerlandenes præsentationer, udtalelser og guidelines fra mødet for at identificere eventuelle tiltag, som kan fungere som inspiration for udvalgets fremtidige arbejde. Sekretariatet vil i så fald præsentere disse på første bestyrelsesmøde i 2025.

Det skal bemærkes, at EU-kommissionen har planer om at afholde alle fremtidige møder for de nationale komiteer (NC-møder).

10. Sekretariatet orienterer

- **Møde om forsøg med fisk i højeste belastningskategori**

Der har været afholdt møde mellem repræsentanter fra Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer og de to forskergrupper i Danmark, som arbejder med forsøg med fisk i højeste belastningsgrad.

Der blev udvekslet erfaringer og "best practices", ligesom der blev indhentet input fra en tredje forskergruppe, som har god erfaring med automatiseret overvågning af fisk i forsøg.

Næste skridt er, at hver af de to forskergrupper vil udarbejde en beskrivelse af symptomer, som fisk måtte udvise i forsøg og knytte disse til en vurdering af belastningen. Formålet er at nå frem til en ensartet vurdering og i sidste ende at kunne udføre mindre belastende forsøg med fisk.

- **Online infomøde for universiteterne om 3R-forskningsmidler 2025**

Louise Stab Bryndum kunne fortælle, at hun og Axel Kornerup Hansen havde afholdt mødet for at promovere om Danmarks 3R-Centers forskningsmidler. Louise kunne fortælle, at der havde været stor spørgelyst blandt deltagerne, hvorfor det synes relevant også at afholde et sådant årligt infomøde fremover.

- **Proces for vurdering af 3R-forskningsmiddelansøgninger**

Louise Stab Bryndum informerede om processen relateret til uddeling af forskningsmidler.

- **3R-symposiet**

Sekretariatet kunne fortælle, at flere end 160 personer havde tilmeldt sig symposiet (deadline for tilmelding er 18. oktober).

Sekretariatet præsenterede en idé til, hvordan bestyrelsen kan præsentere Danmarks 3R-Centers nye vision og mission.

Det besluttedes, at Axel Kornerup Hansen på bestyrelsens vegne præsenterer henholdsvis vision, mission, udtalelse om core-faciliteter samt igangværende og fremtidigt arbejde i selvstændige blokke, hvormed der gives mulighed for at symposiets deltagere kan stille spørgsmål hertil undervejs. Den resterende bestyrelse vil være på scenen sammen med Axel og besvare spørgsmålene fra publikum.

Sekretariatet udarbejder præsentationen til Axel.

- **3R-Centerets økonomi**

Tom Bengtsen informerede om, at han og Axel Kornerup Hansen skulle mødes med Fødevestyrelsen for at drøfte både Danmarks 3R-Centers økonomi og fremtidige opgaver.

Tom kunne desuden fortælle, at han og Axel skal holde en række møder med både nuværende og evt. kommende interessenter for at diskutere 3R-centerets økonomi, arbejde og fremtidige planer.

- **Møde med repræsentanter fra DVO'erne (5.november)**

Sekretariatet kunne oplyse, at man snarest udsender dagsorden, hvor man bl.a. vil diskutere, hvordan man kan styrke samarbejdet mellem myndighederne (Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer og Dyreforsøgstilsynet) og landets dyrevelfærdsorganer.

Fra udvalget deltager Axel Kornerup Hansen, Lotte Martoft og Peter Bollen, ligesom Louise Stab Bryndum (sekretariat), Sofie Reumert Biering-Sørensen (sekretariat) og Katrine Svendsen (Dyreforsøgstilsynet) vil deltage.

- **Møde i EU3RNET og opfølgning fra EUSAAT**

Sekretariatet informerede om mødet i EU3Rnet, som havde repræsentanter fra i omegnen af 30 3R-centre/organisationer.

På mødet præsenterede Danmarks 3R-Center en idé om at skabe en formidlingsplatform, hvorfra alle centre/organisationer kan formidle deres nyheder, hvorved alle blot kan besøge ét sted for at holde sig orienterede. Danmarks 3R-Center tilbød at varetage en sådan på 3R-centerets hjemmeside. På mødet besluttedes det, at diskutere muligheden grundigere igennem på et kommende møde i EU3Rnet.

Danmarks 3R-Center er af den overbevisning, at netværket i høj grad mangler en sådan oversigtsside, hvorfor sekretariatet nu har etableret en sådan. Om den i fremtiden bliver den formidlingsplatform, som Danmarks 3R-Center ønsker, at den bliver, det må tiden vise efter yderligere drøftelser (se evt.:

<https://en.3rcenter.dk/eu3rnet>).

- **Nationale og internationale møder**

Kommende møder/arrangementer med relevans for 3R-centeret/Udvalget

i. *EU Kommissionens workshop nr. 2 om udfasning af dyreforsøg, Bruxelles 25. oktober (Louise Stab Bryndum deltager (online))*

ii. *Årsmøde i Dansk selskab for toksikologi og farmakologi, Danmark 11.-12.*

november (Louise Stab Bryndum)

iii. *EPAA (European Partnership for Alternatives), Bruxelles 13. november (Louise Stab Bryndum deltager (online))*

iv. *Charité 3R-Symposium, Berlin, 14. November (Tom Bengtsen deltager)*

Se i øvrigt: <https://norecopa.no/meetings/webinars-and-meetings-calendar>

11. Datoer for bestyrelsesmøder i 2025

- 4. februar
- 1. april
- 10. juni
- 19. august
- 7. oktober
- 2. december (online).

Bemærk: Alle møder afholdes i tidsrummet 8-13.

Det besluttedes, at sekretariatet skal undersøge muligheden for at afholde et møde på samme dato som Rådet for Dyreforsøg holder møde for at få mulighed for, at hele bestyrelsen og Rådet for Dyreforsøg kan tale om mulige samarbejder.

12. Ideer til kommende arbejdsopgaver for Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

Det bemærkedes, at man på nuværende tidspunkt har rigeligt med opgaver at varetage, hvorfor det ikke på dette møde ikke syntes aktuelt at fremkomme med nye idéer til opgaver.

Det besluttedes dog, at dette punkt skal bibeholdes på dagsordenen på fremtidige møder.

13. Evt.

Peter Bollen informerede om en række strukturelle forandringer på KU, som involverer forsøgsdyrsområdet.

Sekretariatet kunne oplyse om, at man i samarbejde med NC3Rs og otte andre 3R-centre havde igangsat planlægningen af en webinar-række til afholdelse i første kvartal 2025 under temaet "Non Animal Technologies". Sekretariatet vil informere herom på kommende bestyrelsesmøder.

Sekretariatet opfordrede bestyrelsesmedlemmerne til at indsende links til 3R-ressourcer, når man bliver opmærksom på sådanne. Sekretariatet vil herefter lægge dem på hjemmesiden på siden "Forbedr din forskning": <https://3rcenter.dk/forskning/forbedr-din-forskning>